

STOPPA SMITTPRIDNINGEN

Hur sprider sig smittorna?

I naturen sprids smittan mellan vatten genom direktkontakt, djurförflyttningar, och eventuellt med fåglar. Det är viktigt att ha bra smittskyddsrutiner vid arbete i och omkring vatten med frilevande groddjur. Smittan kan spridas mellan vatten om inte stövlar, båtar och utrustning rengörs och desinficeras.

Risk med importdjur och mänsklig hantering

En av de största riskerna för smittspridning är importerade groddjur. Ett flertal groddjur har visat sig kunna bära på chytridsvamp utan att bli sjuka. Dessa exotiska arter bedöms ha bidragit till att sprida sjukdomen till nya länder och kontinenter. Tänk på att ha bra karantänsrutiner vid köp, import och all hantering av groddjur. Grodor eller vatten och substrat som groddjuren har varit i får inte spridas i naturen! Kräv dokumentation på frihet från ranavirus och chytridsjuka när du importerar eller köper groddjur.

Inte farliga för människa

Chytridsvamp och ranavirus medför ingen fara för människor eller andra däggdjur.

GRODDJUR ÄR FRIDLYSTA

I Sverige är alla frilevande groddjur (alla arter av grodor, paddor och salamandrar) fridlysta och får inte fångas eller flyttas. Många arter är utrotningshotade eftersom deras livsmiljöer har förstörts och ett omfattande bevarandearbete pågår.

Flyttning eller återinplantering av i naturen vilt levande groddjur får endast göras med länsstyrelsens tillstånd. Riskanalys och provtagningar för eventuella smittor ska göras så att inte oönskade smittämnen förs in, eller att utsatta groddjur drabbas av sjukdom. Exotiska groddjur och groddjur från andra länder får inte sättas ut i naturen.

VI BEHÖVER DIN HJÄLP

Snabb rapportering och ihopsamling av döda kroppar vid sjukdomsutbrott hos groddjur är det bästa som kan göras för att påvisa eventuell smitta och begränsa spridning av sjukdomar.

Vid ökad dödlighet är rapporter och inskickade döda frilevande groddjur av stor vikt för svensk och internationell viltsjukdomsforskning. SVA övervakar, diagnosticerar, och forskar om sjukdomar hos vilda djur. En vävnadsbank med material från undersökta vilda djur finns på SVA för pågående och framtida forskning.

För att rapportera sjukdom och dödlighet hos grodor se www.sva.se/rapporaterafynd. För mer information kontakta SVA:s enhet för patologi och viltsjukdomar via telefon eller e-post, se längst ned.

LÄS MER

www.amphibianark.org/chytrid

www.froglife.org/disease/

www.herpconstrust.org.uk/chytrid

www.jcu.edu.au/school/phtm/PHTM/frogs/ampdis

www.savethefrogs.com

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

telefon. 018-67 40 00 fax. 018-674364

e-post. vilt@sva.se webb. www.sva.se

Håll Sverige rent från smittsamma grodsjukdomar!

RANAVIRUS OCH CHYTRIDSVAMP är smittämnen som orsakar omfattande sjukdom och död hos groddjur. Båda är utbredda världen över och kan lätt få fäste i Sverige.

Varje import, förflyttning eller felaktig hantering av groddjur som eventuellt bär på smitta är ett hot. Arbetet med att bevara hotade groddjur kan lätt äventyras.

RANAVIRUS

Vad är ranavirus?

Ranavirus hör till virusfamiljen iridoviridae som orsakar sjukdom och dödlighet bland groddjur, fiskar och kräldjur. Ranavirus hos groddjur finns spritt runtom i världen. Utbrott av ranavirusinfektion hos groddjur har setts i Danmark sedan 2008.

Vilka sjukdomstecken finns det?

Groddjur som dör snabbt uppvisar oftast blödningar från mun eller anus, inre blödningar, eller inga synliga tecken på sjukdom alls. Djur som har haft en längre sjukdomsperiod kan uppvisa öppna hudsår och förlust av extremiteter, t.ex. tår, då vävnadsdöd leder till spontana amputationer. Vissa groddjur kan även vara friska smittbärare, de bär på ranavirus utan att sjukdom uppträder.

När kan man misstänka utbrott med ranavirus?

Att hitta enstaka döda groddjur i naturen är normalt. Om du träffar på flera döda groddjur på kort tid, inom några dagar, ska det betraktas som en onormal dödlighet.

Det är troligare att de döda groddjuren hittas på land än i vattensamlingar. Sjukomen är mest uppenbar varma dagar, eftersom ranavirus är som mest sjukdomsframkallande när temperaturen överstiger 25°C.

Går ranavirus att behandla?

Nej, det finns ingen behandling. För att minska risken för spridning bör du rapportera om sjuka och döda groddjur till SVA eller ansvariga för miljö, fauna eller vilt på närmaste kommun eller länsstyrelse.

Grodyngel med akut ranavirusinfektion. Blödningar i huden. Foto: Matt Gray

CHYTRIDSJUKA

Vad är chytridsjuka?

Chytridiomykos är en sjukdom som orsakas av svamporganismen *Batrachochytrium dendrobatidis*, även kallad chytridsvamp. Chytridsjukan betraktas som en viktig, och ibland helt avgörande faktor i minskningen av många groddjur, särskilt i mer tropiska områden. Svampen överlever många månader i vattendrag. Den fäster sig i groddjurens yttersta hudlager och orsakar en förtjockning av överhuden. Störningar i saltbalansen och syreupptaget genom huden leder sedan till döden.

Var har sjukdomen hittats?

Sjukdomen har hittats på alla kontinenter där det finns groddjur. I Europa sprider sig sjukdomen och har påvisats hos frilevande groddjur bl.a. i Danmark, Spanien, Portugal, England m.fl. länder. I Sverige har chytridsjuka påvisats hos importerade groddjur i fångenskap.

Vilka sjukdomstecken finns det?

Flagnande hud, slöhet, eller att man hittar ett stort antal döda groddjur utan synliga sjukliga förändringar. Chytridsjuka ses oftare vid något svalare temperaturer då svampen inte trivs i vattentemperaturer från ca 25°C och uppåt.

Provtagning från huden för övervakning av chytridsvamp hos svenska groddjur. Foto: Ekoll HB

När kan man misstänka utbrott med chytridsjuka?

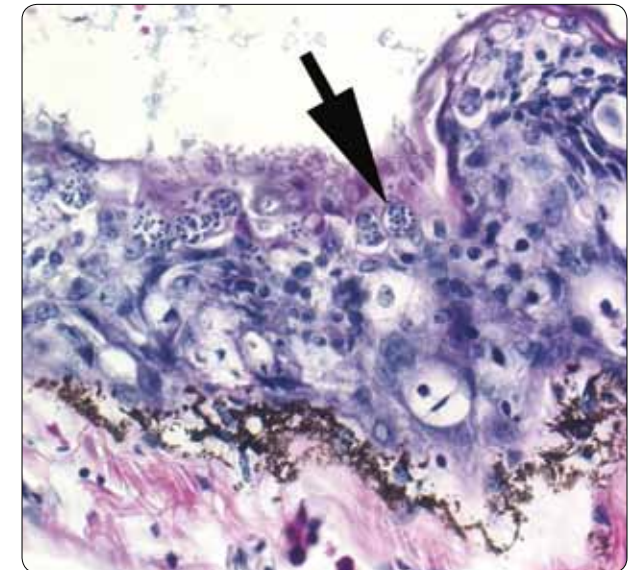
Det går oftast inte att se direkt om ett groddjur dött just av chytridsjuka. Ibland kan hudförändringar såsom flagnande hud ses. Ett flertal döda groddjur som hittas inom en kort tidsperiod kan tyda på infektion. Det finns även andra orsaker till ökad dödlighet hos groddjur, t.ex. utsläpp av kemikalier, eller grodätande djur.

Vilka arter av groddjur kan drabbas?

Alla arter av grodor, paddor och salamandrar som finns i Sverige bör betraktas som mottagliga för sjukdomen. Det kan variera hur känsliga olika arter är och därmed hur allvarlig sjukdomen är och hur stor dödligheten blir.

Går chytridsjuka att behandla?

Enskilda djur kan behandlas, men det finns ingen praktiskt möjliggöring att behandla frilevande groddjurspopulationer eller de vatten de finns i.

Mikroskopisk bild av hud från groda med chytridsvamp (pil), som orsakar en kraftig förtjockning av överhuden. Foto: Germund Gunnes